

Govor papeža Frančiška uslužbencem rimske rote

ob priložnosti otvoritve sodnega leta 2015

Klementova dvorana

petek, 23. januar 2015

Dragi sodniki, oficiali, odvetniki in sodelavci apostolskega sodišča rimske rote!

Prisrčno vas pozdravljam, začeni od zbora sodnikov prelatov zasliševalcev z dekanom msgr. Pijem Vitom Pintom na čelu, ki se mu zahvaljujem za besede, s katerimi je otvoril to naše srečanje. Vsem vam želim vse dobro v sodnem letu, ki ga danes začenjamo.

Ob tej priložnosti želim nekaj povedati o človeškem in kulturnem kontekstu, v katerem nastaja sklenitev zakona.

Kriza vrednot v družbi zagotovo ni nov pojav. Blaženi Pavel VI. je že pred štiridesetimi leti, ravno v nagovoru rimski roti, opisal bolezn sodobnega človeka, *»kdaj pa kdaj ranjenega od sistematičnega relativizma, ki ga vodi, da izbira lažje rešitve v demagogiji, modernizmu, strasteh, hedonizmu, egoizmu, in se od zunaj poskuša upreti 'avtoriteti zakona'; a od znotraj, gotovo nezavedno, vladavino moralne vesti zamenjuje s kaprico psihološke vesti«*.¹ Skratka, opuščanje vidika vere se neizprosno kaže v napačnem pojmovanju zakona, kar prizadene dozorevanje poročne volje.

Gospod v svoji dobroti daje, da se Cerkev veseli mnogih družin, ki podprte in okrepljene z vero uresničujejo skozi vsakodnevno trpljenje in veselje dobrine zakona, ki so jih iskreno sprejeli v trenutku poroke in ki jih še naprej verno in vztrajno uresničujejo. Cerkev pozna tudi trpljenje mnogih družin, ki razpadajo in za seboj puščajo ruševine čustvenih odnosov, načrtov in skupnih pričakovanj. Sodnik je poklican, da opravi svoje sodniško delo, kadar obstaja dvom o veljavnosti zakona, da bi ugotovil, ali obstaja hiba v privolitvi, bodisi neposredno v pomanjkljivem namenu bodisi v pomanjkanju razumevanja samega zakona, kar odločujoče vpliva na voljo (ZCP, kan. 1099). Skratka, kriza zakona ima svoje korenine v razumevanju zakona, razsvetljenem z vero, v odločitvi za Boga in za njegov načrt ljubezni, ki je uresničen v Jezusu Kristusu.

Pastoralna izkušnja nas uči, da danes veliko ljudi živi v neurejenih okoliščinah, kar je posledica močno razširjene posvetne miselnosti. Obstaja namreč posebna duhovna posvetnost, ki se

¹ Pavel VI., Govor rimski roti (31. januarja 1974), v: AAS 66 (1974), 87.

»skriva za videzom varnosti in celo ljubezni do Cerkve«² in ne išče slave Gospoda, ampak osebno zadovoljstvo. Eden od sadov takšnega razmišljanja je »vera, zaprta v subjektivizem, pri katerem je pomembna edino določena izkušnja ali vrsta utemeljitev in spoznanj, o katerih človek misli, da morejo tolažiti in razsvetljevati. A tu je človek navsezadnje zaprt v svojem lastnem razumu in svojih čustvih.«³ Jasno je, da vera tistega, ki se vdaja takšnemu razumevanju, ostaja brez svoje orientacijske in normativne vrednosti, saj je odprta za kompromis z lastnim egoizmom in duhovno usmerjenostjo časa, ki ima velik vpliv zaradi medijev.

Zaradi tega mora sodnik, ko presoja veljavnosti zakonske privolitve, upoštevati pomen vrednot in vere – njihovo navzočnost ali odsotnost –, ko se je izoblikoval namen skleniti zakonsko zvezo. Nepoznavanje vsebine vere bi namreč moglo pripeljati do tega, kar *Zakonik* naziva kot zmota, ki odločujoče vpliva na voljo.⁴ Te možnosti ni treba več imeti za izjemo, kakor je to bilo v preteklosti; kajti ravno posvetna miselnost velikokrat prevladuje nad naukom Cerkve. Taka zmota ne ogroža samo trdnosti zakona, njegove posebnosti in rodovitnosti, ampak tudi usmerjenost zakona na dobro drugega, na zakonsko ljubezen kot »bistveno načelo« privolitve in na medsebojno podaritev, da nastopi skupnost za vse življenje. »Zakon namerno pojmujejo zgolj kot obliko čustvene zadovoljitve, ki jo je mogoče poljubno osnovati in spremeniti v skladu z občutkom posameznika«⁵, tako da se pri osebah, ki sklepajo zakon, oblikuje svojevrstna miselna razveza glede trajanja skupnosti ali glede njene izključenosti, in se tako zakon postavlja pod vprašaj, če ljubljena oseba ne izpolnjuje več pričakovanj glede čustvenega blagostanja.

Želim vas torej povabiti k močnejšemu in predanemu opravljanju vaše službe pri zaščiti edinosti cerkvene sodne prakse. Koliko je pastoralnega dela za veliko število zakoncev in otrok, ki so pogosto žrtve neljubih življenjskih okoliščin. Tukaj je potrebno pastoralno spreobrnjenje cerkvenih struktur⁶, da bi lahko nudili »opus iustitiae« vsem tistim, ki se obračajo k Cerkvi, da bi razsvetlili svoj zakonski položaj.

Glejte, težko je vaše poslanstvo kakor tudi poslanstvo vseh škofijskih sodnikov: ne zapirati rešitve ljudi v stroge predpise prava. Cilj prava je usmerjen na *salus animarum* in ne mara varljivih sklepov, ki so daleč od življenja ljudi, ki so v težavah, ampak pomaga ugotoviti resnico v trenutkih dajanja privolitve; je bila privolitev dana v veri Kristusu ali lažnemu posvetnemu življenju? O tem je blaženi Pavel VI. zatrdil: »Zato, ker je Cerkev Božji načrt – *Ecclesia de*

² Frančišek, Apostolska spodbuda *Veselje evangelija* 93.

³ Frančišek, Apostolska spodbuda *Veselje evangelija* 94.

⁴ ZCP, kan. 1099.

⁵ Frančišek, Apostolska spodbuda *Veselje evangelija* 66.

⁶ Frančišek, Apostolska spodbuda *Veselje evangelija* 27.

Trinitate, njeni nameni, pa čeprav vzvišeni, morajo biti urejeni tako, da posredujejo Božjo milost in da koristijo v skladu z darovi in poslanstvom vsakega posameznika, kar je končno tudi bistveni namen Cerkve. Takšen cilj, rešitev duš, 'salus animarum', ostaja vrhovni cilj ustanove, prava in zakonov.»⁷

Vredno se je spomniti tudi na tisto, kar predpisuje Navodilo *Dignitas connubii* v čl. 113, skladno s kan. 1490 ZCP, glede potrebe, da naj bodo na vsakem cerkvenem sodišču navzoče osebe, ki so pristojne, da svetujejo, kako začeti postopek za ugotavljanje ničnosti zakona. Prav tako se zahteva prisotnost stalnih odvetnikov, plačanih od samega sodišča, ki opravljajo službo odvetnika. V želji, da bodo na vsakem sodišču prisotne navedene osebe, da bi tako pravica Cerkve bila resnično dostopna vsem vernikom, z osebnim zadovoljstvom naglašam, kako je v mnogih postopkih, ki se vodijo na rimski roti, strankam, ki zaradi slabega premoženjskega stanja ne morejo nositi odvetniških stroškov, dodeljena brezplačna pravna pomoč. To je nekaj, kar želim posebno poudariti: zakramenti so brezplačni. Zakramenti nam dajejo milost in postopek za ugotavljanje ničnosti zakona zadeva zakrament zakona. Zelo bi želel, da bi bili vsi sodni postopki brezplačni.

Dragi bratje! Vsem se želim zahvaliti za dobro, ki ga opravljate Božjemu ljudstvu, služoč resnici. Kličem Božjo pomoč na vaše delo in vam podeljujem apostolski blagoslov.

⁷ Pavel VI, Govor sodnikom na II. mednarodnem kongresu kanonskega prava (17. septembra 1973), v: *Communicationes*, 5 (1973) 126.